

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
40/13. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2013. április 11.

A C-645/11. sz. ügyben hozott ítélet
Land Berlin kontra Ellen Mirjam Sapir és társai

A joghatóságról szóló rendelet azon állami szerv intézkedésére is alkalmazandó, amely egy, korábban az önkényuralmi rendszer idején kisajátított ingatlan értékesítését követően tévedésből túl magas összeget utalt át a jogutódoknak, majd később kérte annak részbeni visszatérítését

E rendelet ugyanakkor a jelen esetben nem alkalmazható az Unió területén kívül található lakóhellyel rendelkező alperesekre, még akkor sem, ha őket a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező alperesekkel együtt, az ellenük közösen indított keresetben idézik bíróság elé

Julius Busse egy korábban Kelet-Berlinhez csatolt telekingatlan tulajdonosa volt. A nemzetiszocialista rendszer idején a rezsim üldözte őt, majd 1938-ban arra kényszerítették, hogy telkét egy harmadik személy részére engedje át. A telket később a Német Demokratikus Köztársaság sajátította ki, és az említett állam tulajdonába tartozó más telkekkel vonták össze egy telekparcellázási művelet keretében. A német újraegyesítést követően az így létrejött ingatlan részben a Land Berlin, részben a Német Szövetségi Köztársaság tulajdonába került. 1990-ben Julius Busse jogutódjai – akik közül néhányan (E. M. Sapir és társai) Izraelben, mások az Egyesült Királyságban, illetve Spanyolországban rendelkeztek lakóhellyel – kérték a korábban Julius Busse tulajdonát képező ingatlan őket megillető részének visszaszolgáltatását.¹

Időközben a Land Berlin és a Németországi Szövetségi Köztársaság 1997-ben a telekingatlan egészét eladta², így a visszaszolgáltatás lehetetlenné vált, a jogutódok csupán az adásvételi szerződésben szereplő vételár őket megillető részét kaphatták meg. Az említett összeg kifizetésének teljesítése során a Land Berlin hibát vétett. A korábbi tulajdonos jogutódjainak képviseletével megbízott ügyvédnek ugyanis tévedésből a teljes vételárat átutalta, amelyet az ügyvéd aztán felosztott ez utóbbiak között. A Land Berlin a Landgericht Berlin (berlini területi bíróság) előtt indított jelen eljárásban az általa 2,5 millió euróban meghatározott többlet visszafizetését követeli az említett személyektől.

A jogutódok e keresettel szemben kifogást terjesztettek elő arra való hivatkozással, hogy a Landgericht Berlin az Egyesült Királyságban, Spanyolországban, illetve Izraelben lakóhellyel rendelkező alperesek tekintetében nem rendelkezik joghatósággal. Ezenfelül azt állították, hogy ők az adásvételből származó vételár rájuk eső részénél magasabb összeg kifizetését követelhetik, mert a valaha Julius Busse tulajdonát képező telek forgalmi értéke az említett vételárrésznél magasabb. Az elsőfokú és másodfokú német bíróságok úgy ítélték meg, hogy az uniós jog értelmében³ ők nem rendelkeznek joghatósággal az Egyesült Királyságban, Spanyolországban és Izraelben lakóhellyel rendelkező alperesek ellen Németországban indított keresetek elbírálására.

¹ A jogutódok ezen igényüket a Vermögengesetz alapján érvényesítették, amely a kárpótlás nélkül kisajátított és állami tulajdonba került, különösen az 1933. január 30-tól 1945. május 8-ig terjedő időszakban faji, politikai, vallási vagy világnézeti okokból üldözött azon állampolgárok vagyonával kapcsolatos igényekre vonatkozik, akik vagyonukat kényszereladás, kisajátítás folytán vagy más módon veszítették el. E törvény előírja, hogy ezeket a kisajátított és állami tulajdonba került vagyontárgyakat vissza kell szolgáltatni a jogosultaknak.

² Az Investitionsvorranggesetz alapján, amely ezen elvek alól kivételt állapít meg annak érdekében, hogy az új Landokban lehetővé tegye a szükséges befektetéseket és azon ingatlanok értékesítését, amelyek tekintetében a Vermögengesetz alapján visszaszolgáltatási igényt terjesztettek elő.

³ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2011. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

Az említett bíróságok szerint a jogvita nem a joghatóságról szóló rendelet⁴ értelmében vett polgári jogi, hanem olyan közjogi jogvita, amelyre az említett rendelet nem alkalmazható. Ezt követően, az utolsó fokon eljáró Bundesgerichtshof (szövetségi bíróság, Németország) az Európai Unió Bíróságához fordult.

A mai napon hozott ítéletében a Bíróság először is megállapítja, hogy a joghatóságról szóló rendelet azon állami szerv intézkedésére is alkalmazandó, amely egy, korábban az önkényuralmi rendszer idején kisajátított ingatlan értékesítését követően tévedésből túl magas összeget utalt át a jogutódoknak, majd később kérte annak részbeni visszatérítését.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozza, hogy a Land Berlin által jogalap nélküli gazdagodás jogcímén indított kereset polgári jogi jellegű, és nem az említett Land mint hatóság általi közhatalom-gyakorlásával kapcsolatos kereset. Ugyanakkor, jelen esetben a J. Busse jogutódjaival szemben előterjesztett kereset alapját képező kárpótláshoz való jog a nemzetiszocialista rendszer áldozatainak kárpótlására vonatkozó nemzeti jogszabályok rendelkezésein alapulnak, és e szabályok azonos kárpótlási kötelezettséget írnak elő, függetlenül attól, hogy a kárpótlási igénnyel érintett ingatlan tulajdonosa magánszemély, vagy pedig állami szerv. Egyébként, ezen eljárásban az említett tulajdonos nem rendelkezik semmiféle döntésre vonatkozó előjoggal a károsult által visszakövetelt jogok meghatározását illetően.

Ezt követően a Bíróság hangsúlyozza, hogy a rendelet értelmében **szoros kapcsolat áll fenn a más tagállamokban lakóhellyel rendelkező olyan alperesek ellen indított keresetek között, akik a jelen ügy körülményeire tekintettel olyan további kárpótlási igényekre hivatkoznak, amelyek tárgyában csak egységes határozat hozható.**

Ugyanakkor ez a szabály azokra az alperesekre nem alkalmazható, akiknek lakóhelye az Unió területén kívül található, amennyiben őket olyan kereset alapján indult eljárásban idézik, amelyet több alperes ellen indítottak, és közülük több alperes lakóhelye az Unióban található.

A joghatóságról szóló rendelet ugyanis előírja, hogy az alperesi pertársnak – a több alperes ellen indított keresetek közötti szoros kapcsolat fennállására tekintettel – valamely tagállami bíróság elé történő idézéséhez az szükséges, hogy lakóhelye valamely másik tagállam területén legyen. Egyébként a rendelet kifejezetten és kimerítő jelleggel foglalkozik az Unió területén lakóhellyel rendelkező személyeket érintő jogviták kérdésével, és kimondja, hogy – néhány kivételtől eltekintve – a joghatóságot minden egyes tagállamban a nemzeti jog határozza meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az ítélet [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

⁴ Különösen a 44/2001 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében.